

Memo

Van: Prolander
Aan: I.s.
Onderwerp: Bijeenkomst over stekende insecten op 10 april 2015 in Ekehaar.
Datum: 1 april 2016

De Inrichting van Geelbroek heeft een ander en natter landschap tot gevolg. Stekende insecten als muggen en knutten hebben natte omstandigheden nodig om te kunnen leven. Moeten we ons dan zorgen maken over meer overlast van muggen en knutten? En hoe kunnen we die overlast dan voorkomen?

Om overlast in te kunnen schatten en om te weten hoe overlast kan worden voorkomen heeft Prolander aan Alterra een onderzoeksopdracht verleend. Op 10 april is in Ekehaar een bijeenkomst geweest waarin Alterra vertelde over stekende insecten en haar onderzoek.

De bijeenkomst vond plaats in het buurthuis van Ekehaar. Uitgenodigd waren de mensen, die in of in de directe nabijheid van in te richten natuurgebied Geelbroek wonen. Ook andere belangstellenden waren welkom. De avond werd druk bezocht.

Tijdens de bijeenkomst presenteerde Riens Hofstra (Prolander) kort de achtergronden van het inrichtingsplan Geelbroek, het landschap, dat na inrichting verwacht wordt, en de onderzoeksvraag, die aan Alterra was gesteld.

Het hoofddeel van de avond was voor de presentatie van Anna Besse en Piet Verdonschot (beiden van Alterra). Zij vertelden hoe muggen en knutten leven en zich gedragen en hoe zij de onderdelen van het landschap kunnen gebruiken. Ook beschreven zij hoe zij risico's voor overlast inschatten en wat voor maatregelen je kunt nemen om die risico's te verkleinen en vertelden zij welke maatregelen zij nu al zien. Tenslotte gingen zij in op het volgen (monitoren) van de muggen- en knutten gemeenschap zoals dat in dit project gebeurt.

Na deze presentatie werd door de toehoorders gebruik gemaakt van de mogelijkheid vragen te stellen.

Anna Besse vertelt dat het bij stekende insecten vooral gaat om muggen en knutten. Lang niet alle soorten muggen steken. Wel steken de zogenaamde steekmuggen en knutten. De stekende muggen kunnen onderverdeeld worden in huissteekmuggen, moerassteekmuggen, slotmuggen en plantenboorsteekmuggen. Het gaat hier om \pm 35 soorten. Bij knutten gaat het om ca. 20 bloedetende soorten. Naast de steekmuggen en knutten zijn er nog \pm 38 soorten dazen, ook wel steek- of paardenvliegen. Iedere soort heeft een eigen levenscyclus en verschillende milieuvorkeuren. Zo groeien de larven van de groep van huissteekmuggen op rondom woningen. Ze leven in regentonnen, dakgoten, regenplassen, droogvallende moerasvijvers, buitenstaande emmers, kruipruimtes e.d.. Zij kunnen voor veel overlast zorgen. Voor het beperken van overlast door deze groep kan de huiseigenaar veel zelf doen.

Knutten groeien op in (voedselrijke) graslanden, die langdurig nat zijn. Typische omstandigheden voor lastige knutten is de aanwezigheid van dierlijke mest en een grondwaterstand tot aan het maaiveld.

Dazen komen vooral voor in verstoorde venige grond, die bijvoorbeeld direct na inrichting aanwezig is.

Volwassen knutten en moerassteekmuggen hebben hun grootste aantallen in april/mei en de andere groepen muggen in juli/augustus.

Mogelijkheden om overlast te voorkomen zijn onder meer:

- Zorgen voor aanwezigheid van permanent oppervlaktewater. Hierdoor zijn er veel rovers van muggen aanwezig. Dieren, die muggen vreten, zijn bijvoorbeeld roofkevers, libellen, kikkers en vissen.
- Een open zone behouden of maken tussen tijdelijk water en bebouwing
- Aanleg van bosjes op afstand van de bebouwing, waar de muggen naar toetrekken voor beschutting
- Aanleg van greppels, waardoor het grondwater net iets lager wordt, waardoor knutten zich in de bodem niet goed kunnen ontwikkelen

Anna Besse liet voor een aantal locaties bij Geelbroek zien hoe muggenoverlast daar kan worden voorkomen.

Dit jaar (2015) wordt door Alterra een quick-scan risicoanalyse gemaakt op overlast van stekende insecten, doet Alterra aanbevelingen voor aanvullende maatregelen ter voorkoming van overlast, onderzoekt zij de huidige situatie en doet zij aanbevelingen voor het monitoren (het volgen) van aantallen stekende insecten.

Er wordt dit jaar op 6 momenten op 10 locaties gemonsterd.

Met het monitoren in de jaren daarna wordt de vinger aan de pols gehouden en kan indien nodig ingegrepen worden.

Meer informatie is te vinden op de site van Alterra:

<http://www.wageningenur.nl/nl/show/Stekende-insecten.htm>

Hieronder volgen de vragen en antwoorden van deze avond.

Vraag:

Hoe lang gaat het onderzoek duren?

De monitoring van de nul-situatie in 2015 wordt uitgevoerd in de periode april –oktober. In deze periode zal 6 maal een meting op meerdere locaties worden uitgevoerd.

Vraag:

Hangt later onderzoek af van de uitkomsten van het onderzoek in het eerste jaar?

Ja. Aan de hand van de uitkomsten van de onderzoeken adviseert Alterra waar en in welke frequentie na het eerste meetjaar te meten.

Vraag:

De presentatie ging vooral over bewoning. Maar wat zijn de gevolgen voor de veeteelt en akkerbouw?

Voor vee is het voorkomen van knutten van belang. Veeteelt vindt plaats langs de randen van het natuurgebied. De soorten knutten, die schadelijk zijn voor vee, komen voor in situaties met mest en een natte bovengrond. De rand zone zal in het voorjaar (de periode waarin knutten zich ontwikkelen) voldoende droogvallen waardoor in deze zone de voor vee schadelijke knutten zich niet kunnen ontwikkelen.

Akkerbouw heeft geen hinder van stekende insecten.

Vraag:

In de huidige situatie zijn er veel biezen en pitrus. Hoe vinden muggen dat?

Knutten leggen hun eitjes bij voorkeur in natte grond met hoge grondwaterstand zoals moeras met pitrus. Steekmuggen hebben echt oppervlaktewater nodig. In de natte pitrus/biezen gronden kunnen knutten talrijker ontwikkelen maar alleen als het voedselrijk is (bv. met mest van vee).

Vraag:

Zijn we verzekerd van goed onderhoud van sloten en greppels?

De in het inrichtingsplan nieuw aan te leggen en de in stand te houden sloten en greppels worden opgenomen in een zogenaamd EBO (eigendom, beheer en onderhoud) plan. Hierin wordt per watergang of gebied met greppels geregeld wie voor onderhoud verantwoordelijk is.

Vraag:

Hoe lang overleven de eitjes?

Als de omstandigheden vochtig genoeg zijn dan kunnen de eitjes van moerassteekmuggen heel lang overleven (minimaal >4 jaar).

Vraag:

Wat zijn de maatregelen tegen dazen.

Dezelfde als bij muggen: zorgen dat er geen verbinding van begroeiing is tussen broedplaats en bewoning. Het dazenprobleem is tijdelijk wanneer venige grond is geroerd.

Vraag:

In eerdere presentaties over het plan is vermeld dat de slenken niet permanent onder water komen te staan. In het vanavond gepresenteerde plan wordt hier juist wel vanuit gegaan. Dit spreekt elkaar tegen.

Rients onderschrijft niet dat hij bij een eerdere presentatie die verwachting heeft uitgesproken. Het is moeilijk in te schatten in welke mate de slenken water zullen houden. De mate waarin droogval zal plaatsvinden zal afhankelijk zijn van het weer en van jaar tot jaar verschillen. Vooral in droge zomers zullen de slenken waarschijnlijk droogvallen. De verwachting is dat delen van de slenk permanent water zullen blijven bevatten. Het is te overwegen om in de slenken diepere plekken te realiseren om de aanwezigheid van predators te stimuleren.

Vraag:

Krijgen we inzage in de rapportage en de besluitvorming?

Belanghebbenden worden over de uitkomsten van de onderzoeken geïnformeerd. De rapportages worden openbaar beschikbaar gesteld.

Vraag:

Kunnen effecten zich ook na een bepaalde vertragingstijd of door een klimaat effect voordoen?

Muggenlarven kunnen zich snel ontwikkelen. In de meest gunstige omstandigheden binnen 2 a 3 weken en hooguit binnen een jaar na overwintering. Er is dus geen lange vertragingstijd. Over de invloed van klimaatsveranderingseffect is geen uitspraak te doen omdat het samenhangt met de veranderingen in weer. De variatie tussen natte en droge weken zijn niet voorspelbaar en zullen per jaar sterk verschillen.

Vraag:

Wat is het effect op recreanten?

Dit zal gering zijn omdat recreanten (fietsers/wandelaars) zich veelal niet op de tijden waarop muggen het meest actief zijn (de vroege ochtend of in de avond) in het gebied bevinden.

Vraag:

Zijn we verzekerd dat de door Alterra voorgestelde maatregelen ook uitgevoerd gaan worden.

Het advies van Alterra over de te nemen maatregelen vóór de inrichting worden overgenomen.

Na de bijeenkomst van 10 april is afgesproken dat de adviezen, die nog komen vlot vlot tijdens de uitvoering van Geelbroek worden uitgevoerd.

Vraag:

Is het mogelijk de presentatie aan dorpsbelangen te leveren?

De presentatie wordt niet verspreid om te voorkomen dat deze zonder mondelinge toelichting onjuist geïnterpreteerd wordt. Het rapport van de monitoring 2015 is na publicatie wel beschikbaar.

Opmerking: het is nodig procedureafspraken voor de toekomst te maken.

Afspraken

Er is verzocht om voor de mogelijke effecten op vee de monitoringspunten aan te passen.

Er zal worden onderzocht of dit van toegevoegde waarde is.

Inmiddels loopt de monitoring en zijn twee monitoringspunten hier speciaal op gericht.

Aan de hand van de uitkomsten van de onderzoeken van de monitoring 2015 adviseert Alterra waar en hoe frequent de komende jaren te meten (zie ook de vragen)

Er zal een tussenrapportage aan het eind van 2015 openbaar gemaakt worden (zie ook de vragen).

Er is verzocht om duidelijkheid over de periode en methode van monitoring komende jaren. Dit kan ter vergadering niet gegeven worden. Dit wacht op het advies dat Alterra geeft op basis van de uitkomsten van de monitoring 2015.